

Szanowni Państwo,

W związku z wieloma nieporozumieniami, niepełnymi informacjami, bądź wręcz informacjami nieprawdziwymi dotyczącymi możliwości skarżenia się osób objętych ustawą z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...), na poziomie międzynarodowym, poniżej zamieszczamy informację na ten temat.

INFORMACJA

o indywidualnych skargach do organów międzynarodowych możliwych do wykorzystania przez pokrzywdzonych emerytów/rencistów mundurowych

Rzeczpospolita Polska funkcjonuje w dwóch międzynarodowych systemach ochrony praw człowieka.

Pierwszy, to system Rady Europy i oparty na Konwencji o Ochronie Praw i Podstawowych Wolności, zwanej dalej Europejską Konwencją Praw Człowieka (EKPC), mechanizm indywidualnej skargi na naruszenie praw z EKPC do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPCz) w Strasburgu.

Drugi, to system Organizacji Narodów Zjednoczonych i oparty o prawo traktatowe, głównie Pakt Praw Politycznych i Obywatelskich (PPPiO) oraz Protokołów Fakultatywnych do niego, mechanizm indywidualnej skargi do Komitetu Praw Człowieka w Genewie.

Zasadą jest, że pokrzywdzony może skorzystać tylko z jednego systemu albo ONZ albo RE.

Dla osób pokrzywdzonych ustawą obniżającą emerytury/renty mundurowe niewątpliwie lepszym i skuteczniejszym mechanizmem ochrony jest mechanizm funkcjonujący w systemie Rady Europy czyli skarga do ETPCz w Strasburgu. Jego przewaga polega m.in. na tym, że skargę rozpatruje Trybunał czyli sędziowie, w przeciwieństwie do Komitetu Praw Człowieka, gdzie skargę rozpatrują eksperci. Trybunał wydaje wyrok, który musi być przez państwo wykonany - wypłata zadośćuczynienia bądź odszkodowania musi być wypłacona w terminie trzech miesięcy od orzeczenia. Poza tym jeśli zachodzi konieczność, państwo powinno podjąć niezbędne kroki do wyeliminowania przyczyny naruszeń praw człowieka np. zmienić ustawę, jeśli to ona narusza te prawa. Nad egzekucją wyroku czuwa Komitet Ministrów Rady Europy. Komitet Praw Człowieka wydaje opinię, stanowisko, do którego państwo powinno się zastosować, jednak jeśli tego nie uczyni trudno je do tego przymusić. Trybunał zasądza w wyroku wysokość odszkodowania oraz zadośćuczynienia oraz decyduje o zwrocie kosztów postępowania, Komitet może jedynie sugerować wypłatę słusznego zadośćuczynienia. Sugerujemy zatem wykorzystanie skargi do ETPCz w Strasburgu.

Wymogi dla właściwego wniesienia skargi są następujące:

1. Skarga powinna zostać sporządzona na oficjalnym formularzu skargi. Formularz można znaleźć m.in. na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości w zakładce "Prawa Człowieka" www.ms.gov.pl lub na stronie Trybunału www.echr.coe.int/applicants w trybie elektronicznym - również w języku polskim.
2. Formularz skargi powinien zawierać wszystkie informacje wymagane w poszczególnych jego częściach, a mianowicie:
 - a) nazwisko, datę urodzenia obywatelstwo oraz adres skarżącego,
 - b) jeśli skarżący jest reprezentowany przez pełnomocnika, nazwisko, adres, numer telefonu oraz faksu pełnomocnika (e-mail),
 - c) jeśli skarżący jest reprezentowany przez pełnomocnika, oryginalny podpis skarżącego wraz z datą wyznaczenia pełnomocnika oraz oryginalny podpis adwokata lub radcy prawnego przyjmującego umocowanie do reprezentacji we właściwej części formularza, *(tzw. pełnomocnictwo dla adwokata. Pełnomocnikiem może być osoba posiadająca kompetencje adwokata lub radcy prawnego zamieszkała na terenie państwa - jednego z członków RE. Proszę wziąć po uwagę, że postępowanie przed ETPCz będzie się toczyć w języku angielskim lub francuskim),*
 - d) nazwę Układającej się Strony przeciwko której skierowana jest skarga w tym przypadku Rzeczpospolita Polska,
 - e) zwięzły i czytelny opis stanu faktycznego,
 - f) zwięzłe i czytelne oświadczenie dotyczące zarzucanego naruszenia lub naruszeń Konwencji, wraz z uzasadnieniem. *(Wydaje się, że w przypadku naszych emerytur/rent zarzut powinien dotyczyć art. 1 Protokołu dodatkowego do Konwencji, który chroni prawo własności oraz art. 14 Konwencji, który zakazuje dyskryminacji w korzystaniu z praw konwencyjnych. Ewentualnie można będzie jeszcze rozważyć naruszenie art. 6 Konwencji, który chroni prawo do rzetelnego procesu sądowego, ale to dopiero po procesach sądowych w co najmniej dwóch instancjach i podstawach do takiego zarzutu, np. znacząca przewlekłość procesów. Dziś tego nie można określić. Możliwy jest także do rozważenia zarzut naruszenia art. 13 Konwencji prawo do skutecznego środka odwoławczego. Dziś tego nie wiemy, trzeba poczekać na praktykę sądową.),*
 - g) zwięzłe i czytelne oświadczenie o spełnieniu kryteriów dopuszczalności zawartych w art. 35 § 1 Konwencji tj.
 - wyczerpanie wszystkich środków odwoławczych przewidzianych prawem krajowym *(najczęściej będzie to odwołanie do sądu I instancji, apelacja do sądu II instancji oraz jeśli będą podstawy, wniesienie skargi kasacyjnej do SN.)*

- wniesienie skargi w ciągu 6 miesięcy od ostatecznego orzeczenia sądowego w sprawie.

Uwaga! *Gdyby przed upływem 6 miesięcy w Trybunale Konstytucyjnym toczyło się postępowanie dot. konstytucyjności ustawy nowelizującej, musimy czekać do wydania przez TK wyroku i dopiero po jego wydaniu możemy kierować skargi do ETPCz.*

3. Formularz skargi musi być podpisany przez skarżącego lub jego pełnomocnika. Skarżący, którzy nie życzą sobie ujawnienia swojej tożsamości, powinni to zaznaczyć i wskazać przyczyny uzasadniające odstąpienie od zasady publicznego dostępu do informacji w postępowaniu przez Trybunałem, który może zezwolić na zachowanie anonimowości lub przyznać ją z własnej inicjatywy.
4. Do skargi powinny być dołączone kopie dokumentów oraz decyzji świadczących o tym, że wyczerpane zostały krajowe środki odwoławcze i zachowany został termin 6 miesięcy, *(najczęściej będzie to decyzja ZER MSWiA, wyroki sądów I i II instancji, wyrok SN jeśli była wniesiona kasacja oraz ewentualnie inne ważne dokumenty).*
5. Skarżący mają obowiązek zawiadamiać Trybunał o zmianie swojego adresu i o wszelkich okolicznościach mających znaczenie dla skargi.
6. Skargę wnosi się w języku polskim

Ważne! *Niewypełnienie powyższych wymogów dla skargi, może być przyczyną jej odrzucenia.*

Adres pocztowy ETPCz w Strasburgu:

**The Registrar
European Court of Human Rights
Council of Europe
67075 STRASBOURG CEDEX
FRANCE**

Postępowanie przed ETPCz może być dwojaki:

- 1) Trybunał rozpoznaje sprawę wyłącznie na podstawie dostarczonych dokumentów i wydaje orzeczenie. Udział pełnomocnika jest konieczny od momentu notyfikacji skargi przez ETPCz państwu-stronie (powiadomienie Polski o wniesieniu skargi uznanej przez Trybunał za dopuszczalną). Skarżący może wnosić o pomoc prawną lub pomoc finansową na ustanowienie pełnomocnika jeśli nie stać go na opłacenie reprezentacji.
- 2) Trybunał rozpoznaje skargę na rozprawie jeśli wnoszą o to strony lub z urzędu. W takiej sytuacji występuje tzw. przymus adwokacki, co oznacza obowiązkowy udział pełnomocnika skarżącego na rozprawie w ETPCz w Strasburgu. Sam skarżący może być obecny na rozprawie, ale nie musi.

W każdym czasie, od przyjęcia skargi aż do wydania wyroku, możliwe jest zakończenie postępowania na skutek ugody zawartej pomiędzy skarżącym a państwem.

Gdyby ktoś nie skorzystał ze skargi do ETPCz, np. przeoczył 6 miesięczny termin do jej wniesienia, to może wnieść skargę do Komitetu Praw Człowieka w Genewie, bowiem tam termin nie jest ściśle określony, choć skargi wnoszone po 5 a nawet 3 latach od ostatecznego orzeczenia sądowego były odrzucane. Wymogi dla wniesienia skargi, co do zasady, są takie same jak dla skargi do ETPCz z tym wyjątkiem, że powinny one być wniesione w jednym z 5 oficjalnych języków ONZ. Najlepiej uczynić to w języku angielskim. Na niekorzyść tego mechanizmu przemawia jeszcze jedna okoliczność. W systemie Rady Europy prawo własności traktowane jest jako prawo osobiste, określone w EKPC, którego można dochodzić przed ETPCz w Strasburgu. W systemie ONZ prawo własności jest traktowane jako prawo społeczne, socjalne i ekonomiczne zawarte w Pakcie Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych. Komitet Praw Człowieka w Genewie rozpatruje jedynie skargi na naruszenie praw zawartych w Pakcie Praw Politycznych i Obywatelskich. Tak więc w przypadku skargi do Komitetu możliwe jest zaskarżenie jedynie naruszenia art. 26 PPPiO, czyli zakazu dyskryminacji.

Adres pocztowy KPCz w Genewie:

**Office of the UN High Commissioner for Human Rights
United Nations Office at Geneva
1211 Geneva 10, Switzerland**

Osoby zainteresowane bardziej szczegółowymi informacjami dotyczącymi tej problematyki odsyłamy do strony internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości www.ms.gov.pl - zakładka "Prawa Człowieka" lub innych stron internetowych, np. Rzecznika Praw Obywatelskich www.rpo.gov.pl lub Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka www.hfhr.pl.

Opracowano w Zespole Prawnym
Federacji Stowarzyszeń Służb Mundurowych

Materiał może być wykorzystywany i rozpowszechniany w celach edukacyjno-informacyjnych.